

Urvo Ugandi
sommeljee

Aitäh, Nelson Mandela!

Lõuna-Aafrika Vabariigis (LAV) on järjepidevalt veini valmistatud juba ca 350 aastat – sellest ajast, kui Hollandi Ida-India Kompaniil, kes tegi kaubareise India ookeanile ja seda ümbritsevatesse piirkondadesse, oli vaja oma kaubalaevadele värsket toitu ja puuvilju. Kapimaa kuberner Jan van Riebeeck lasi esimesed viinapuud istutada 1655. aastal Kaplinna ümbruses asuvasse kolooniasse ning 1659. aastal valmistati esimest korda seal kasvanud viinamarjadest veini.

Viinapuud pärinesid Prantsusmaalt ja arvatavasti oli tegu marjasordiga Muscat de Frontignan. See viis suuremate veiniaedade rajamiseni tänapäeval Kaplinna osaks saanud Bishopscurti küla ümbruses, kuigi kohalikud maaomanikud ja farmerid seda eriti ei pooldanud. Seetõttu oli viinamarjade kasvatamises mitmeid tagasilööke, enamjaolt küll eelnevate kogemuste puudumisest. Kasvatavaid viinamarju kasutati peamiselt kangestatud veinide valmistamiseks ja destilleerimiseks.

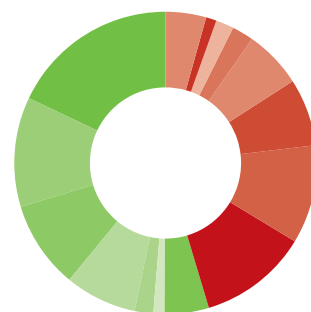
1659. aastakäigu vein sillutas teed esimese veinikoja rajamisele. Kaplinna järgmine kuberner Simon van der Stel rajas 1685. aastal Kaplinna lähedale suure maavaldusega mõisa, mille nimetas Constantiaks, ning hakkas seal viinamarju kasvatama ja veini tegema. Kuna Hollandis ei ole veinitraditsioone, andsid viinamarjakasvatusele ja veinivalmistamisele hoo sisse 17. sajandi lõpus Prantsusmaalt LAVi emigreerunud hugenotid, kes hakkasid kasvatama Prantsusmaalt pärinevaid marjasorte Franschhoekki piirkonnas.

19. sajandil laastas LAVi veinisandusi *Phylloxera* taud. 1918. aastal LAVi valitsuse toel rajatud hiiglaslik veinikooperatiiv KWV (Koöperatieve Wijnbouwers Vereniging van Zuid-Afrika) andis veinitööstuse arengule tugeva tõuke ja juba 1940ndatel kontrollis KWV lõviosa kogu riigi veinitööstusest. 1980ndatel valitseva konservatiivse rassieristuspoliitika tõttu kehtestati LAVis toodetud kaubale – kaasa arva-

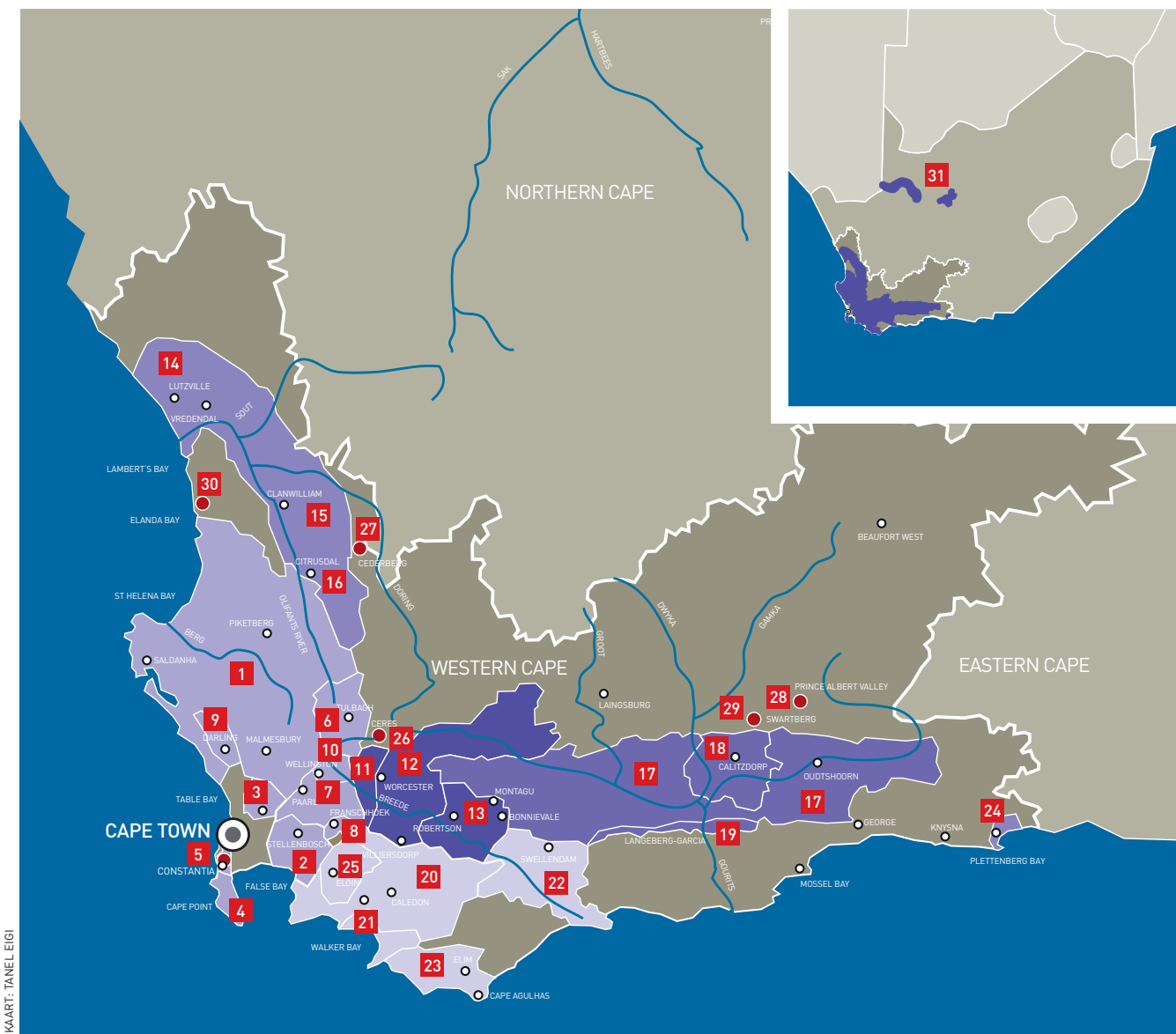
tud veinidele – maailmas laiaulatuslik kaubandusembargo. Veinisõbrad peakisid tegema sügava kummarduse Nelson Mandela ees, kes muutis riigi välisuhted demokraatlikuks ja lammutas valitseva apartheidi, nii et 1994. aastal leidsid LAVi veinid koha poeriulitel laias maailmas. Paraku oli 15 aasta pikkune kotisolek jätnud veinitootmisele tugeva jälje. Enamikus LAVi veiniaedades kasvatati tollal heledaid viinamarju ning sealne vein oli pigem magus-poolmagus, samas kui maailmas oli trend liikunud kuivade punaveinide poole, ent paljud LAVi farmerid ei soovinud muutustest kuulda. Tänapäevaks on LAV õnneks oma veinistiililt ülejäänud maailmale järele jõudnud ning 2014. aastal oli Lõuna-Aafrikas ca 100 000 ha viinamarjaaeda, heledaid ja tumedaid marju kasvatati enam-vähem võrdselt ning 79 protsenti marju kasutati veini valmistamiseks. 3323 veinitootjaga on LAV tootmismahult 7. kohal maailmas. Kulmu paneb kortsutama vast asjaolu, et suurtootjatel on veini valmistamisel üsna suur roll ja seetõttu ruulivad veiniriulitel enamjaolt tarbijasõbraliku hinnaga *mainstream*-sordiveinid. Kui see asjaolu kõrvale jätta, leidub LAVis väga häid traditsioonilisel meetodil valmistatud vahuveine, kirbet-mineraalse *pouilly-fumé*'likku Sauvignon Blanc'i, isikupärast, kerge tammevaadilaagerdusega Chenin Blanc'i, Bordeaux' maitsevõtmes Cabernet Sauvignon'i ning särtsakat piprast Syrah'd. Lõuna-Aafrika veinid teeb aga isikupäraseks see, et veinimeistrid ei ürita vägisi teha sordiveine, vaid lähe-

LÕUNA-AAAFRIKA FAKTE

Viinapuude kasvuala: 99 680 ha
Valgeid marju: 54 463 ha (54,6%)
Punaseid marju: 45 217 ha (45,4%)
Veinivalmistajaid: 3323
Aastane toodang: 915,5 mln liitrit

Chenin Blanc	18,0%
Colombard	11,7%
Sauvignon Blanc	9,4%
Chardonnay	7,7%
Muscat d'Alexandre	2,0%
Sémillon	1,2%
Muud valged (sh Viognier)	1,2%
Cabernet Sauvignon	11,7%
Shiraz	10,5%
Pinotage	7,2%
Merlot	6,2%
Ruby Cabernet	2,3%
Cinsaut	1,9%
Pinot Noir	1,1%
Muud punased (sh Cabernet Franc)	4,4%

KAART: TANEL EIGI

LÕUNA-AAFRIKA PEAMISED VEINIALAD	
WESTERN CAPE	
COASTAL	
1	Swartland
2	Stellenbosch
3	Tygerberg
4	Cape Peninsula
5	Constantia (Ward)
6	Tulbagh
7	Paarl
8	Franschhoek Valley
9	Darling
10	Wellington

BREEDE RIVER VALLEY	
11	Breedekloof
12	Worcester
13	Robertson
OLIFANTS RIVER	
14	Lutzville Valley
15	Citrusdal Valley
16	Citrusdal Mountain
KLEIN KAROO	
17	Klein Karoo
18	Calitzdorp
19	Langeberg-Garcia

CAPE SOUTH COAST	
20	Overberg
21	Walker Bay
22	Swellendam
23	Cape Agulhas
24	Plettenberg Bay
25	Elgin
ERALDI ASUVAD WARD'ID	
26	Ceres
27	Cederberg
28	Prince Albert Valley
29	Swartberg
30	Lambert's Bay
NORTHERN CAPE	
31	Central Orange River

FOTO: URVO UGANDI

Vuurbergi veiniaed Stellenboschis.

nevad veinivalmistamisele loomingulisemalt. Seetõttu on mõnedki nii valged kui ka punased veinid kokku segatud rohkem kui kolmest marjasordist, mõnda neist laagerdatakse ka enne segamist tammevaadis. Sordiveinidest olid siinkirjutajale väga meeldivad üllatajad Gewürztraminer, Sémillon, Grenache Blanc, Riesling ja Viognier.

Tuleb tõdeda, et Lõuna-Aafrika suuri- ja kingituseks veinimaailmale on tume marjasort Pinotage, millest tehakse nii punast kui ka valget veini, ning iseenesest mõistetavalt ei puudu see marjasort LAVi seguveinireseptidest. Veinimeistrid käsitlevad sorti üsna liberaalselt ning märke „Cape Blend” veinietiketil kohustab veinimeistrit seda marjasorti veinisegus 30–70 protsendi ulatuses kasutama. Seda isikupärast viinamarja võib pidada üheks LAVi veinide kroonijuveeliks.

KLIIIMA JA PINNAS

LAV on vahemerelise kliimaga, jäädes paralleelide 27°–34° vahele lõunalaiale. Western Cape'i (Lääne-Kapimaa) piirkond on jahedam, kui tema geograafilise paiknemise järgi võiks

eeldada, sest kliima suurimaks mõjutajaks on külm Benguela hoovus Atlandi ookeanis ja seetõttu kasvatatakse seal rahvusvaheliselt tuntuid heledaid marjasorte. Sisemaa poole liikudes leiab veiniaedadest aina enam tumedaid sorte, aga veiniaiad laiuvad harva rannikust rohkem kui 50 km kaugusel, sest ilma reguleerivate jahedate ookeanituulte mõju kaugemale enam ei ulatu. Vihma sajab enamasti maist augustini, seda põhjustab samuti külm Benguela hoovus. Külm kagutuul, mida nimetatakse ka *Cape Doctor*'iks, puhub Western Cape'i suunas kagust ja pärsib oluliselt haiguste arengut viinapuudel, samuti alandab ta piirkonna keskmist temperatuuri lausa 2–3 °C võrra.

Pinnas on mitmekesine, rannikul leidub palju punast rauarikast liivakivi ja settelist kergest kruusa, mäejalamil on pinnas pigem liivakivine ja esineb graniiti, põlev- ja kiltkivi.

KOHALIK TERMINOLOOGIA JA SEADUSTIK

Wine of Origin Certification Seal – 1973. aastal loodi programm „Wine of Origin”,

mis jaotas LAVi viinamarjakasvatusepiirkondadeks ning kõigile LAVi veinietiketidele lisati sertifitseerimis pitsat (WO Certification Seal).

Silt „Wine of Origin Certification Seal” kleebiti igale LAVi veinipudelile, kui riiklik institutsioon Wine and Spirit Board (WSB) oli teinud veini orgaaniliselt analüüsi. Marjad peavad olema saajaprotsendiliselt kasvanud etiketil kirjas olevas piirkonnas, vein peab sisaldama 85 protsenti etiketil märgitud viinamarjasorti ja 85 protsenti saagist peab pärinema etiketil olevas aastakäigust. Irrigatsioon ehk kastmine on lubatud kõigis viinamarjakasvatusepiirkondades.

IPW (Integrated Production of Wine) – 1998. aastal lisandus LAVi veinidele vabahtlik keskkonnasäästliku veini tootmise pitsat, selle kriteeriumi täitmist kontrollib samuti W&S Board. Alates 2000. aastast hakati veinietiketidel kasutama WO pitsatit paralleelselt IPW pitsatiga ning 2010. aastakäigust jäi alles ainult IPW kleebis, sest Wine & Spirit Boardi kvaliteedinõuded veinile on võrreldes 1973. aastaga karmistunud ning lisandunud on veel keskkonnasäästlik mõtlemine.

LÕUNA-AAFRIKA VABARIIK ON JAGATUD VIIKES GEOGRAAFILISEKS REGIOONIKS.

Tähtsaim viinamarjade kasvuala on Western Cape. Kokku on LAVis 28 *district*'i ja 69 *ward*'i.

Kogu Lõuna-Aafrika Vabariigi veinigeograafia vaatlemiseks ja analüüsimiseks ei piisa siinsest kirjatükist, aga kvaliteetveinide valmistamise seisukohalt on mõttekas keskenduda kahele olulisemale rannikuäärsele Western Cape'i regioonile: Coastal Region ja Cape South Coast. Neis paiknevate väiksemate sisekasvualade pinnas on kilt- ja lubjakivisem ning kliima vahemereliselt mõõdukam kui põhja pool sisemaal asuvates regioonides. Kõigi järgnevate piirkondade veinide hulgast võivad veinisõbrad saada mõnegi ereda maitseelamuse.

COASTAL REGION

Atlandi ookeani poolsele rannikule, Kaplinnast põhja poole jääv suurem ja kõige olulisem veiniala, mille kliimat mõjutavad Atlandi-poolsel rannikul kulgev külm Benguela hoovus ning Aafrika lõunatipust möödud soe

Agulhase hoovus. Rannikuäärsed sisekasvualad on veidi jahedamad ja niiskemad kui sisemaa poole jäävad mägisemad piirkonnad. Pinnas on piirkonniti varieeruv ja ägedaid mikroklimaatilisi piirkondi palju. Allpool märgime ära olulisemad.

CAPE POINT JA CONSTANTIA

Majesteetlikust Kaplinna kohal kõrguvast Table Mountaini mäest lõunas, Cape'i poolsaarel asuvad jahedad piirkonnad, mille pinnases rohkelt graniit-liivakivi ja rauarikast settelist liiva-kruusa. Sademeid on seal enam kui teistes piirkondades ning veiniaiad asuvad 100–300 meetri kõrgusel merepinnast, lõunapoolsetel mäenõlvadel. Sortidest on kõrgelt hinnatud heledad marjad: Sauvignon Blanc, Chenin Blanc ja Chardonnay. Irrigatsiooni kasutatakse harva. Constantia on ühtlasi vanim ja kõrgelt hinnatud veinipiirkond. Asuvad ju seal ka kaks kuulsaimat Lõuna-Aafrika viinamarjaistandust: Groot Constantia ja Klein Constantia.

DARLING

Atlandi ookeanist kõigest 10 km kaugusel asuv väike piirkond on sisuliselt

Swartlandi sisekasvuala ja jahedama kliimaga kui veidi ida poole jääv Malmesbury Pinnases domineerib liiva- ja kiltkivi koos eelajalooliste setetega ja viinapuud kasvavad 200–300 meetri kõrgusel merepinnast. See on jahedatele ookeanituultele avatud piirkond ja seetõttu keskendutakse heledatele marjasortidele – Sauvignon Blanc on populaarseim ning Chenin Blanc ja Chardonnay järgnevad tihedalt, aga aina enam istutatakse tumedat Pinot Noir'i marja, millele ennustatakse paljulubavat tulevikku.

TYGERBERG/DURBANVILLE

Väike ja jahe piirkond jääb Kaplinna ja Darlingu vahele. Aluspinnases kilt- ja liivakivi ning pealpool niiskust hoidev saviliiv, mis alandab veidi ööpäeva keskmist temperatuuri, 150–350 m kõrgusel merepinnast asuvates veiniaedades kasvatatakse palju sarnaselt Darlinguga Sauvignon Blanc'i ja Chardonnay'd, tumedatest marjasortidest on peamised Merlot ja Cabernet Sauvignon.

PAARL

Lubjakiviselt kruusase-graniidise pinnasega (nimi tuleneb vihmamärgadest läi-

Korje Stellenboschis.

FOTO: JURVO UGANDI

PIIRKONDLIKUD MÕISTED

Region – maakond, kõige laiem geograafiline mõiste. Näiteks Coastal Region, Klein Karoo, Cape South Coast jne.

District – alampiirkond, regiooni sisekasvuala või mikroklimaatiline viinamarjakasvatuspriirkond, mis samas ei pruugi alati kuuluda regiooni: Paarl, Darling, Stellenbosch, Cederberg, Ceres. Ceres ja Cederberg ei kuulu ühtegi suuremasse regiooni, vaid on iseseisvad mikroklimaatilised piirkonnad väljaspool Western Cape'i.

Ward – vald, väikseim sisekasvuala veinipiirkonnas, *district*'is või siis ka *region*'is. Näiteks Hemel-en-Aarde Valley on *ward* Walker Bay *district*'is, mis kuulub Cape South Coasti regiooni.

Samas on veinipiirkondade geograafiline jaotus siiski ka küllalt segane, sest on *ward*'e, mis ei kuulu ühegi *district*'i alla, ning on *district*'e, millel pole *ward*'e ja mis ei kuulu ühtegi regiooni.

Estate – iseseisev veinimõis, marjad peavad saajaprotsendilisel pärinema etiketil märgitud veinivaldusest.

Western Cape – üldmõiste ja peamine piirkond, kuhu kuuluvad peaaegu kõik regioonid, alampiirkonnad ja nende sisekasvualad. Selle nimetuse alla kuuluvad sordiveinid marjasortidest, mis on kasvatatud läänepoolsetes regioonides, teoreetiliselt on see LAVi maakonnavein.

Cape Classic – traditsioonilisel šampanjameetodil (Method Cap Classic, MCC) valmistatud LAVi vahuvein, mida tegi esimesena 1971. aastal Simonsig Estate. Cap Classic'i vahuvein peab olema valmistatud traditsioonilisel meetodil. 1992. aastal loodi organisatsioon Cap Classique Producers Association (CCPA) – veinitootjate ühendus, kes propageerib vahuveini valmistamist LAVis just sel meetodil.

Cape Blend – punavein, mis peab sisaldama 30–70 protsendi ulatuse Pinotage'i marjasorti, tavaliselt jääb Pinotage'i osakaal 50 protsendi piiridesse.

Cape Port – portveini stiilis kangestatud veinid. Portveiniks neid ametlikult nimetada ei tohi, sest nimetuse *port* kasutus on piiratud Euroopa Liidu seadusega, aga kohalikud kasutavad seda väljendit laialdaselt. Kasutatakse palju Shiraz'i ja Pinotage'i marjasorte, aga ka Portugali päritolu marju: Tinta Barroca't ja Touriga Nacional'i. Veinide alkoholisisaldus jääb ca 16,5 ja 22 protsendi vahele.

HELEDAD VIINAMARJASORDID

CHENIN BLANC EHK PINEAU DE LA LOIRE

Arvatakse olevat muteerunud marjasordid Pineau d'Aunis (Chenin Noir). Kasvatatakse peamiselt rannikäärsetes piirkondades (Constantia, Darling). Prantsusmaalt Loire'i piirkonnast pärinev ja mitmekülgne marjasort lubab valmistada nii piisavalt happelisi ja mahlaka puuviljasusega kuivi veine kui ka kerge *Botrytis*'e noodiga magusaid veine. Nimetatakse ka Steen'iks, aga seda nime näeb veinietiketil väga harva. Tehakse sordiveine ja kasutatakse segamisel teiste heledate sortidega. Leidub isikupäraseid, kergelt tammevaadis väärastatud veine.

CHARDONNAY

Rahvusvaheliselt tuntuim hele marjasort, mille istutamine oli kuni 1980. aastani seadusega keelatud. Head kasvualad on Paarl, Darling, Fran. Kasutatakse päris palju osalist või täielikku tammevaadis käärastamist-laagerdamist. Tihti peale üsnagi jõulised ja täidlad Burgundia stiilis valged veinid. Tänapäeval on Walker Bay piirkonna Chardonnay veinid leidnud väga sooja vastuvõttu maailma veinikriitikute seas.

SAUVIGNON BLANC

Prantsuse päritolu roheline kestaga marjasort. Kasvatatakse palju jahedatel rannikualadel, eelkõige Constantia ja Cape Pointi piirkonnas. Kergete valgete veinide populaarsuse tõusu tuules LAVi veinitööstuses aina enam kasutatav marjasort. Veinid on enamasti rohused, pikantselt elava ja tsitruselisel happelisel iseloomuga ja kannatavad võrdlust Itaalia Friuli piirkonna veinidega. Leidub ka osalise tammevaadilaagerdusega eksemplare.

TUMEDAD VIINAMARJASORDID

PINOTAGE

LAVi rahvuslik marjasort, mis sündis sortide Cinsault ja Pinot Noir ristamisel 1925. aastal Stellenboschi ülikoolis dr Abraham Izak Peroldi poolt. Hästi väljaküpsevast ja marjast-mahlakat veini pakkuvast marjast tehakse sordiveini, kuid seda segatakse sageli ka teiste tumedate marjasortidega, eelkõige Syrah'iga. Kasvatatakse enamjaolt rannikäärsetes piirkondades, sest sordile on omane keskmisest kõrgem suhkru- ja alkoholisisaldus ja viinapuude võra kujundamisel kasutatakse tihti vana *bush*- või *gobelet*-meetodit. 1970ndatel suhtuti Pinotage'i halvustavalt kui madala kvaliteediga mudamaitsele marjasorti, aga 90nda-

test alates on selle üsnagi isikupärase marjasordi osakaal kvaliteetveinide valmistamisel pidevalt kasvanud.

SYRAH EHK SHIRAZ

suhteliselt edukas Rhône'i piirkonna marjasort, mille kasvualad laienevad (Paarl, Stellenbosch, Swartland). Shiraz'ist valmistatud punaveinid on elava vürtsikapiirase iseloomuga ja osa tootjaid näeb selles marjasordis uut potentsiaali LAVi täidlaste-elegantsete punaveinide valmistamisel. Kasutatakse palju segamini teiste sortidega, veini laagerdatakse tammevaadis ning Syrah'ist on saamas populaarselt Pinotage'i ja Cabernet Sauvignon'i järel kolmas marjasort.

CABERNET SAUVIGNON

Prantsusmaa päritolu enim kasvatatud tume marjasort, segatakse sageli ka Merlot', Pinotage'i ja Shiraz'iga, valmistades täidlaste, Bordeaux' tüüpi tammevaadilaagerdusega punaveine. Kõrgelt hinnatud marjasort Stellenboschi piirkonnas.

PINOT NOIR

Üks maailma hinnatuimad Prantsusmaa päritolu tumedaid marjasorte, mille osatähtsus LAVis samuti kasvab. Esimesed viinapuud istutati 1927. aastal Stellenboschi piirkonda. Sellest viinamarjast valmistatud veinid on varieeruva karakteriga, vastavalt kasvupiirkonnale kergetest marjastest tavaveinidest kuni täidlasemate-struktuursete ja hinnaliskemate *estate*-veinideni. Kasutatakse aina rohkem jahedamates Walker Bay ja Cape Agulhase kasvualadel.

TEISED OLULISED SORDID

Muscat de Alexandria, Muscat Blanc à Petits Grains (Hanepoot), kasutatakse Constantias LAVi kuulsaima dessertveini, Vin de Constance'i valmistamiseks. Leidub veel Sémillon'i (Groendruif), Viognier'd, Trebbiano't, Colombard'i, Grenache Blanc'i ja Grenache Noir'i, loomulikult Merlot'd ja Petit Syrah'd. Chenel ja Weidra on Chenin Blanc'i ja Ugni Blanc'i (Trebbiano) ristandid, millest tehtud lihtsat veini kasutatakse enamjaolt brändi valmistamiseks. Lõuna-Aafrikas veinirevolutsiooni tegevast Swartlandi piirkonnas puhuvad uued värsked tuuled ja katsetatakse palju mitmesuguste omapärase marjasortidega. Tumedatest Mourvèdre, Carignan, Cinsaut, Sangiovese, Tinta Barocca ja heledatest Grenache Blanc, Marsanne, Roussanne, Clairette Blanche, Palomino ...

FOTO: URVO UGANDI

Laibachi veiniaed Simonsbergis.

Vaade Heidelbergi mägedele.

FOTO: URVO UGANDI

kivatest kividest – paarl 'pärl') piirkond jääb Stellenboschi linnast põhja poole Bergi jõe orgu. Hinnatuimad veiniaiad asuvad Simonsbergi idapoolse vaatega mäenõlvadel, sest need on jahedatele ookeanituulte avatud ning sademeid on rohkem. Kliima on mõneti isegi jahedam kui 80 km kaugusel rannikul. Parima potentsiaaliga marjadeks peetakse heledatest Chenin Blanc'i ja Sauvignon Blanc'i, tumedatest marjadest Pinotage'i, Cabernet Sauvignon'i ja Syrah'd.

WELLINGTON

Paarli hinnatuimaks väikeseks naabriks on jaheda kliimaga Wellington oma lubja- ja kiltkivirikka pinnasega. Wellington on LAVi viinapuude lasteaed, sest 85 protsenti LAVis kasutatavatest viinapuustikutest kultiveeritakse siin. Valmistatakse palju värsked, mahlaka stiiliga valgeid veine ja vahuveine ning marjase karakteriga punaveine. Piirkond on Lõuna-Aafrikas tuntud oma pisikeste *boutique*-veinimajade poolest.

FRANSCHHOEK

Väike, Prantsuse ideoloogiat ja traditsioone edasi kandev piirkond LAVis. Esimesed viinapuud on toodud Prantsusmaalt kaasa koos hugenottidest väljarändajatega ning siiani asuvad seal prantslastele kuuluvad veinivaldused. Franschhoek asub Paarlist edelas ja on kaitstud kolmest küljest Groot Drankesteini, Simonbergi ja Franschhoekki mägedega. Pinnas on üsna varieeruv, jõeoru settelisest kuni kilt- ja liivakiviseni mäejalamitel, parimad veiniaiad paiknevad 150–350 m kõrgusel merepinnast mäejalamitel ja Bergi jõe kiltkivistel kaldaterrassidel, mis annab alale lisaniiskust. Marjasortidest kasvatatakse sarnaselt naabruses asuva Paarliga Chenin Blanc'i, Sauvignon Blanc'i, Pinotage'i, Cabernet Sauvignon'i ja Shiraz'i.

SWARTLAND

Atlandi ookeani äärses piirkonnas on pinnases rohkelt tumedat kiltkivi ja graniiti (sealt ka piirkonna metafoorne nimi – „must maa“) ning veiniaiad kasvavad 100–300 meetri kõrgusel merepinnast mäenõlvadel. Algselt kasvatati viinapuid veepuuduse ja päikeselise ilma tõttu põõsastena (*bush vines*). Tumedatest sortidest on hinnatud Syrah, Cabernet Sauvignon, Merlot ja Pinotage, valgetest peamiselt Chardonnay ja Chenin Blanc. Sobivaim *ward* on Malmesbury, sest seal-

ses pinnases on palju rauarikast settelist liiva-savisegu koos liivakiviga, mis on parema dreanaažiga ja viinapuude istutamiseks sobivaim. Peetakse perspektiivikaks tulevikupiirkonnaks. Hiljuti rajasid 26 avatuma ja loominguise mõtlemiseiga veinivalmistajat piirkonnas ühenduse Swartland Independant Producers (SIP) (<http://www.swartlandindependent.co.za>), mille ideoloogiat tutvustas põgusalt Vuurberg Estate'i ja Ralli veinimajade noor „hipsterlik“ veinimeister ja ühenduse liige Donovan Rall. Liikumise peamine eesmärk on *terroir*'i põhine *out-of-box*-lähenedemisega veinivalmistamine ja paralleele võib tõmmata tänapäeval poppide väikeste käsitööõlle pruulikodadega. Veini püütakse valmistada võimalikult looduslikel meetoditel, kasutamata tänapäeva moodsa veinitööstuses moderniseid võtteid. Kääratamisel kasutatakse metsikut pärmi ja viinhappega veinide iseloomu virgutada ei tohi, keemilisi selitusaineid ei kasutata ning veine valmistatakse ainult alljärgnevatest marjasortidest: tumedatest Syrah, Mourvèdre, Grenache Noir, Carignan, Cinsaut, Tinta Barocca ja Pinotage; heledatest Chenin Blanc, Grenache Blanc, Marsanne, Roussanne, Viognier, Clairette Blanche, Palomino (Fransdruif/Vaalblaar) ja Sémillon (Groendruif). Veinid villitakse Burgundia pudelitesse ning tammevaadilaagerdust võib veinivalmistamisel kasutada vaid 25 protsendi ulatuses, sest liikumine väidab muu hulgas, et tammevaadilaagerdusega peidetakse veini valmistamisel tehtud vigu. Igatahes on selline veinivalmistamise ideoloogia lõõnud suured mõrad konservatiivsete suurtootjate poleeritud fassaadi ja toonud palju uut ja värsket hingamist LAVi veinimaailma.

STELLENBOSCH

Kaplinnast ida poole jääv ajalooline linn, LAVi teise kubernerini Simon van der Steli asutatud Stellenbosch – „Steeli mets“. Linna nimetatakse ka „tammelinnaks“, sest lisaks paeluvalle koloniaalarhitektuurile on linnapildis oluline roll majesteetlikel tammepuudel. Linna järgi on nime saanud seda ümbritsev veini-piirkond. „Vanad inimesed teavad rääkida, et Stellenboschis saab teha head veini vaid neis veiniaedades, kust paistab Table Mountaini mägi,“ märkis Kaapzicht Wine Estate'i veinikoja omanik ja veinimeister Danie Steytler. Stellenbosch on üks LAVi parimaid veinipiirkondi ja paralleele võib tõmmata Bordeaux' regiooniga Prantsusmaal. Selles piirkonnas on väga

palju väikesed *estate*-viinapuustandusi, pinnases leidub kiltkivi, liivakivi ja rauarikast saviliiva, veiniaiad kasvavad 200–400 meetrit merepinnast kõrgemal ning seal valmivad kõrgelt hinnatud tipp-punaveinid marjasortidest Cabernet Sauvignon, Pinotage, Merlot ja Shiraz. Hinnatud on sealse Bordeaux' tüüpi punased seguveinid ja struktuursed valged veinid, lisaks kvaliteetsed vahuveinid.

TULBAGH

Kontinentaalse kliimaga, kolmest küljest mägedega piiratud ala, justkui kausis asuv eeljalooline järvepõhi, pinnas väga varieeruv, kõrgemates veiniaedades kilt- ja liivakivi, graniit, madalamates aedades setteline, savi-liivasegune. Päevaste ja öiste temperatuuride vahe on suur, paljusid marjasorte kasvatatakse lihtsa, igapäeva veini valmistamiseks. Uusi veiniaedu rajavad tänapäeval innovaatilised väiketootjad.

CAPE SOUTH COAST

Aafrika lõunatipp, mis on jahedate ookeanituulte mõjuvõimus. Enamik regiooni veiniaedu jäävad Kaplinnast kagusse, ulatudes Cape Aguhlaseni, ning veidi eraldiseisev Plettenberg Bay on neist kõige idapoolsem. Viinamarjaiaid on rajatud alles viimastel aastakümnetel, enne seda oli piirkond keskendunud puuviljakasvatusele. Mikrokliimaatilisi piirkondi on mitu ning väikesed *estate*-veinimajad teevad kvaliteetveinide tootmisel tõelist revolutsiooni. Cape Coastist mõnevõrra jahedam ja vahemerelisem kliima tagab viinamarjadele pikema küpsemisperioodi ning kui Kaplinnast põhja pool alustatakse marjakorjega juba veebruaril lõpus, siis Cape South Coastil korjatakse marjad märtsis ja isegi aprillis.

WALKER BAY

Hermanuse linna ümbruses asuva piirkonna jahedat kliimat lihvivad kolme jõe ja ookeani ühismõjud, pinnas koosneb peamiselt liiva- ja põlevkivist. Viimasel kümnendil on Walker Bay valged veinid võitnud väärrikaid auhindu. Kasvatatavatest marjasortidest domineerivad heledad – Sauvignon Blanc, Chenin Blanc ja Chardonnay –, tumedatest on auväärset kohal Pinotage. Aina rohkem istutatakse Pinot Noir'i, mida peetakse seal suure potentsiaaliga marjasordiks. Kindlasti tasub silmas pidada väikesed mikrokliimaatiliste piirkondade veine, nagu Bot River ja Hemel-en-Aarde Valley.

OVERBERG/ELGIN

Kaplinnast lõunas asuv piirkond on kõigest 10 km kaugusel rannikust. Liiva- ja kiltkivistel mäenõlvadel, kuni 300 meetri kõrgusel merepinnast paiknevad lõunapoolse vaatega veiniaiad on noored ja Elgin oli varem tuntud pigem lille- ja puuviljaaedade poolest. Viimasel kümnendil on paljud marjakasvatajad avastanud koha kliimaatilised võlud heledate viinamarjade kasvatamiseks ja nii on enamik veiniaedu nooremad kui 10 aastat. Marjasortidest on ülekaalus heledad ja LAVis levinud Sauvignon Blanc'i, Chenin Blanc'i ja Chardonnay kõrval leidub Lõuna-Aafrikas harvem esinevaid sorte: Riesling, Gewürztraminer, Viognier ja Sémillon. Järeleproovitud Riesling ja Gewürztraminer olid saksaliku Rheinhesseni ja Rheingau trocken-stiili väarikad esindajad.

CAPE AGULHAS

LAVi kõige lõunapoolsem viinamarjakasvatuspriirkond, mis paikneb 1824. aastal asutatud Elimi linna ümbruses, kus ühinevad Atlandi ja India ookean. Tuntakse ka nime Cape of Storms all. Päikeseline ala, mis on tugevate jahedate ookeanituulte embuses. Uus ja hiljuti avastatud piirkond,

Aalderingi veiniaiad.

kus katsetatakse enamjaolt heledate marjasortidega, nagu Sauvignon Blanc, Chenin Blanc ja Sémillon; tumedatest on esindatud Pinot Noir, Carignan, Cinsaut ja Pinotage. Elimi ward on üks hiljutisemaid sisekasvupiirkondi, mille potentsiaali on hakatud hindama tänu selle lubja- ja kiltkivisele pinnasele ning viinamarjade pikemat küpsemisperioodi soovivale jahedale kliimale.

PLETTENBERG BAY

Idapoolsem Western Cape'i kasvuala, veiniaiad noored, ca 10 aasta vanused. Veinipiirkond on saanud oma staatuse alles 2005. aastal. Marjasortidest soosib jahe ookeaniäärne kliima heledaid marju, nagu Sauvignon Blanc, Chenin Blanc, Sémillon ja Riesling; tumedatest istutatakse enam Pinot Noir'i, millest valmistatakse päris paljulubavaid vahuveine ja mahlakaid puuviljasid kvaliteetveine.

SWELLENDAM

Üsna suur mahumarjade kasvatamise piirkond ning oluline brändi ja kangestatud veinide valmistamisel, seetõttu on peamiseks marjasortideks Muscat ja Colombard, lisaks Chardonnay, Pinotage, Merlot ning

Cabernet Sauvignon. Cape Porti jaoks kasvatatakse Portugali päritolu Tinta Barocca't ja Touriga Nacional'i. Paremad veiniaiad asuvad ookeaniäärsel jahedama kliimaga alal, kus kasvatatakse aina enam Chenin Blanc'i ja Sauvignon Blanc'i marjasorte ning kus viimasel ajal on marjakasvatajad hakanud isiklikke veinimaju rajama ja kvaliteetveine tegema.

Veinsõbrad maailmas peaksid tegema maani kummarduse Nelson Mandelale, tänu kelle demokraatlikule poliitikale lõppes apartheid ning Lõuna-Aafrika veinid pääsesid laia maailma veinipüüele. Aafrika mandri lõunatipus asuv riik pakub väärt keelekastet kõikides veinikategooriates ja kui iga-aastased Itaalia veinireisid koos Pinot Grigio'ga rutiinselt tüütavaks muutuvad, soovitan kindlasti vaadata kaugemale lõunapoolsele horisondile. Lisaks kulinaarsele nirvaanale leiab Lõuna-Aafrikast puutumatu metsiku loodusega vaateid ja peene valge liivaga randu, mida Euroopas aina vähem kohtame. Janusele seiklejale jääb kahest nädalast selle kõige nautimiseks ja kogemiseks kohe kindlasti väheks.

Cheers my vriende!

Ken Forrester Wines „The FMC”

Stellenbosch 2013

Tugev kollane. Aroomis vürtsid – aniis, nelk, kardemon, vanill –, samuti õunad ja mesi, üldmulje jõululik.

[4,6]

Maaletooja: Westcape

Koduleht: www.westcape.net

Du Toitskloof Cellar

Western Cape 2014

Hele õlgkollane roheka helgiga. Aroom mahlakas, puuviljane, erk. Maitstes klaar hape, kandev värskus, elav puuviljasus, järelmaitse mõneti pähkline.

[4,5]

Maaletooja: Westcape

Koduleht: www.westcape.net

Jordan

Stellenbosch 2013

Keskmine kollane. Aroom väga puuviljane, aga roheliste nootidega – nõges, ürdid. Maitstes särtsakas hape, ohtralt tsitruseid, veidi kriiti. Vein on sirgjooneline ja äge.

[4,1]

Maaletooja: Westcape

Koduleht: www.westcape.net

Chenin Blanc

Hoole ja armastusega saab ka lihtsast marjast hea veini! Neid veine maitstes oli rõõm tõdeda, et lõpuks ometi on kunagine kange suvekompott kadunud ajaloo prügimäele. Uus LAVi Chenin Blanc on tänu happesusele ergas, värsk ja tasakaalus. Happesuse tagamiseks tuleb korjata poolküpseid marju ja see on hea, sest nii pääseme ka lämmatavast, 14% piiri ületavast alkoholisisaldusest. Paremal juhul on vein sedavõrd klassikalise olemusega, et tekitab kahtlus, kas äkki pole aadressiga eksitud ja LAVi veini asemel maitseme hoopis Loire'i oru oma.

The Sadie Family Wines „Skurfberg”

Olifants River 2013

Sordiini all olev kollane. Aroomis kerge vanilline õunakook, tagasihoidlik puuviljasus. Maitstes hõrk tammevanilli vihje. Vein on tihe, õlijas ja kompleksne.

[4,1]

Maaletooja: Westcape

Koduleht: www.westcape.net

Ken Forrester Wines „Petit”

Stellenbosch 2014

Helekollane. Aroomis kärjevaha ja liköörsed vihjed. Vein on lihtne ja mahlakas, aga üsna heas balansis. Järelmaitstes tuleb alkohol esile.

[4,1]

Maaletooja: Westcape

Koduleht: www.westcape.net

Reyneke Organic

Stellenbosch 2013

Keskmine kollane. Aroomis on kerge, tunda õrna puuviljasust, vanilli, vürtsikust. Üle keskmise täidlane, aga pole pealetükkiv. Päril tasakaalus ei ole. Arne: „Klassikalise Chenin Blanc'i moodi.”

[4,0]

Maaletooja: Prike

Koduleht: www.prike.ee

Hazy View

Western Cape 2014

Hele rohekaskollane. Aroomis apelsini, meekärge, kollaseid puuvilju, küdooniaželeed ja ürte. Hape väga hea, vein on mahlane, mineraalne ja pisut õlijas, maitse täis magusaid puuvilju.

[3,9]

Maaletooja: Wine Import Estonia

Koduleht: www.facebook.com/wineestonia

Landskroon

Paarl 2014

Keskmine kollane. Aroomis vürtsine-ürdine hõng. Maitse särtsakas, väga vingehappeda, aga mõneti robustne.

[3,9]

Maaletooja: Valior

Koduleht: www.valior.ee

Lyngrove Collection

Stellenbosch 2013

Kerge kollane. Aroom õrnalt magus-mesine, tunda värsket kollast õuna, vürtse ja ürte. Maitstes jõuline hape, õhukese kehaga ja vürtsika lõpuga. Sobilik keskmisest happelisema veini austajaile.

[3,8]

Maaletooja: Bestwine

Koduleht: www.bestwine.ee

Summerhill

Stellenbosch 2013

Õrn õlgkollane. Aroom tihe, mineraalne, ürdine, tunda nõgest. Maitse mahedalt mahlane õunane, isegi mesine, sooja vürtsika lõpuga.

[3,6]

Maaletooja: Westcape

Koduleht: www.westcape.net

Oude Kaap Reserve Collection

Western Cape 2013

Keskmine soe kollane. Aroom vürtsikas ja õunane, tunda tammevanilli. Maitse mahlakas, mineraalne, puhas. Lõppmaitse veidi sööbivalt alkoholne. Põnev vein.

[3,5]

Maaletooja: Dunker Estonia

Koduleht: www.dunker.ee

Ken Forrester Old Vine Reserve

Stellenbosch 2013

Keskmine kollane. Aroomis elegantne vürtsidega mesi, mineraalsus. Maitse tihe, nurgeline, ürdine. Veinil on võimas happesus, kuid puuviljasust vähevõitu.

[3,4]

Maaletooja: Westcape

Koduleht: www.westcape.net

Spier Signature

Western Cape 2012

Keskmine kollane. Aroom mahlakas, kuid pikantselt roheline. Maitses vürtsikas mineraalsus, vein on mahlane, keskmise happega, veidralt raskepärane. Üldmulje arusaamatu, ei ole tasakaalus.

[3,3]

Maaletooja: Liviko

Koduleht: www.nautimus.ee

Fort Simon

Stellenbosch 2012

Soe keskmine kollane. Aroomis hapukapsas köömnete ja meega, n-õ vana kooli Chenin Blanc'i lõhn. Vein on keskmise täidlusega, hape üle keskmise, alkohol lööb läbi. Maitses hapukapsast, silohoidla nüansse.

[3,1]

Maaletooja: Westcape

Koduleht: www.westcape.net

HINNETE JA MÄRKIDE SELETUS

4,9-5,0 erakordne pärl**4,7-4,8** silmapaistev meistriteos**4,4-4,6** suurepärase nauding**3,9-4,3** väga mõnus**3,3-3,8** hea jook**2,7-3,2** keskpärane rüübe**2,0-2,6** midagi ei klapi**1,0-1,9** riknenud kaup

VINE valik

tugev teine

korralik kolmas

hea H-KV suhe

soodne hind

keldrisse küpsema

Simonsig „Redhill”
Stellenbosch 2009

Tunkeltume. Aroomis kõrbenud marjakooki, liköörsust, <i>ripasso</i> -vurhvi. Maitstes rikas mahlasus, mõnus soe ja ergastav, vürtsiselt särav.
[4,8]
Maaletooja: Svensky Kaubandus
Koduleht: www.svensky.ee

Amani
Western Cape 2011

Kirgas, väga kaunilt punerdav. Aroomis rohekate ürtide vihjed koos magusate punaste marjadega. Vein on mahlane, aga samas kuiv, vürtsikas, rikkalik ja hea. Väga heas tasakaalus.
[4,6]
Maaletooja: West Cape
Koduleht: www.westcape.net

Marklew
Simonsberg-Stellenbosch 2011

Toonilt küps ja kena. Aroom vürtsikas ning elegantne. Maitse sügav ja stiilne, kuiv ja hea.
[4,3]
Maaletooja: West Cape
Koduleht: www.westcape.net

Pinotage

Meie maitmine langes sobilikult kokku Pinotage'i 90 aasta juubeliga. Juubilar näitas ennast kõige paremast küljest. Viinamarjasordi jaoks on 90 aastat alles teismee lõpp, kuid meie eksamil osalenud Pinotage'id esinesid kaalutletult ja väljapeetult ning said seetõttu ka tõelise oiviku hindideid. Maitset on võimsad, tumakas on põhjas ja mõned isendid lõbustavad ennast kohvi või kakao imiteerimisega. Kui veel 10 aasta tagasi maadlesime viirushaiguse räpakat hõngust pulbitsevate äraeksimatult iseäralike veinidega, siis nüüd on hea meel näha, et Pinotage'id on moekad, puhtad ja tarmukad. Palju õnne!

Kaapzicht
Stellenbosch 2011

Kaunis punane. Aroomis mõnusad kuivatatud marjad, rosin. Maitse mahlakas, mustamarjane, sügav ning võimas. Stiilne ja heas tasakaalus vein.
[4,3]
Maaletooja: West Cape
Koduleht: www.westcape.net

Steytler
Stellenbosch 2010

Arenenud ja ilusa tooniga. Aroom liköörsus ja küps, rosinane stiil. Maitstes muhukalt algus, rikas tume marjasus, lõpus liköörsne põletus. Meeldiv, mahlane ja õige pisut moosine vein.
[4,3]
Maaletooja: West Cape
Koduleht: www.westcape.net

Stellenzicht Vineyards „Golden Triangle”
Stellenbosch 2012

Välimuselt mõnevõrra toores. Aroom moosine, vürtsikas, kuivalt marjane. Maitse rikas ja võimas, magusalt amaronelik, mahlakas ning magus.
[4,1]
Maaletooja: West Cape
Koduleht: www.westcape.net

Spier Signature
Stellenbosch 2009

Toonilt küps ja kirgas. Laagerdunud aroomid, on tunda tõrva, pigi, rosinast mahlasust ja lagritsat. Maitse kesktäidlane, suitsuse alguse ning rikkaliku lõpuga. Küps ja meeldiv vein.
[4,0]
Maaletooja: Liviko
Koduleht: www.nautimus.ee

Kanonkop

Stellenbosch 2012

Toonilt punakas tōkat. Aroomis mustad marjad, tōrv, tihe suitsusus. Maitse mahlane, soe, rikkalik ja likōorne, järelmaitse lüheldane. Intensiivne vein.

[4,0]

Maaletooja: West Cape

Koduleht: www.westcape.net

Lyngrove „Platinum”

Stellenbosch 2012

Tume purpur. Aroom ürdine, tunda mustasōstramahl hõngu ja väikest oksūdatsiooni. Maitse tihe ja rikkalik, vōlub kōpsete marjade küllus, tuline toon lõpus. Tōsine ja pika järelmaitsega vein.

[3,9]

Maaletooja: Bestwine

Koduleht: www.bestwine.ee

Aaldering

Stellenbosch 2011

Rubiinpunane. Aroom pisut kinnine, munarestipapine, samas kōpse mahlasuse vihjed. Maitse marjane, hōögavalt kestev, happesus üle keskmise, järelmaitse kohv.

[3,8]

Maaletooja: West Cape

Koduleht: www.westcape.net

Simonsig

Stellenbosch 2012

Toonilt violetne ja ilmselgelt noor. Esimene vein, millel tunda nn viiruse lõhna, aroom kinnine, animaalne, vürtsikas, tunda loorberit. Maitse toorepoolne, magus ja mahlakas algus, kohvine lõpp.

[3,6]

Maaletooja: Svensky Kaubandus

Koduleht: www.svensky.ee

Mooiplaas Wines „The Bean”

Stellenbosch 2012

Pisut tuhm rubiin. Aroom šokolaadine, kohvine – isegi kohvioad –, likōorne. Magus-mahlakas algus, intensiivne happeline lõpp. Inimestele meeldiks!

[3,6]

Maaletooja: West Cape

Koduleht: www.westcape.net

Oude Kaap Reserve Collection

Western Cape 2013

Toonilt noorepoolne. Aroomis marjad rikkalikult esil, samas ka tōrva, hallituse ja higi nüansid. Maitse *nouveau* lik marjasus, vein on vārske, rikas ja soe.

[3,6]

Maaletooja: Dunker Estonia

Koduleht: www.dunker.ee

Alvi's Drift Signature Range

Worcester 2013

Violetne, pisut hāgune. Aroom soe ja kirglik, tunda punaseid marju ja veidi teravat happesust. Maitse rikkalik must marjasus, tasakaal paigas, lahedalt joodav.

[3,6]

Maaletooja: Tridens

Koduleht: www.tridens.ee

Kanonkop „Kadette”

Stellenbosch 2012

Toonilt täiesti lilla. Aroomis vārsked metsamarjad. Maitse rikas, mahlane ja tumedalt rōstine, kena balanss.

[3,5]

Maaletooja: West Cape

Koduleht: www.westcape.net

Ricome „Lions Kop”

Stellenbosch 2011

Pisut hāgune, rubiinikarva. Aroomis kōps rosinane marjasus, lagrits, kuivatatud punased puuviljad. Vein on mõneti amaronelik. Maitse võimas parkiv soe vürts, puuviljasus keskmine, hape hea.

[3,4]

Maaletooja: Manipenny

Koduleht: www.manipenny.ee